

15. Науковий додаток до «Учителя». — 1911. — Ч. 1. — С. 1.
16. Пеленський Є. Ю. Українська педагогічна бібліографія / Є. Ю. Пеленський // Рідна Школа. — 1939. — Ч. 6—7, 8.
17. Підготовляймо Свято Матери! // Рідна Школа. — 1935. — Ч. 8. — С. 119.
18. Приготовляймося до Шевченківського Свята // Рідна Школа. — 1935. — Ч. 5. — С. 70.
19. Романюк М. М. Українські часописи Львова 1848—1939 рр. : іст.-бібліогр. дослідж. : у 3 т. / М. М. Романюк, М. В. Галушко. — Львів : Світ, 2001. — Т. 1: 1848—1900 рр. — 720 с.
20. Сірополко С. Національне виховання / Степан Сірополко // Рідна Школа. — 1927. — Ч. 5—6. — С. 9.
21. Ставничий С. Українські часописи для дітей і молоді в Галичині в 1931 р. / С. Ставничий // Рідна Школа. — 1932. — Ч. 4. — С. 54.
22. Ступарик Б. М. Ідея національної школи та національного виховання в педагогічній думці Галичини (1772—1939) / Б. М. Ступарик, В. Д. Моцюк. — Коломия : Вік, 1995. — 175 с.
23. Ступарик Б. М. Шкільництво Галичини (1772—1939) / Б. М. Ступарик. — Коломия : Вік, 1995. — 175 с.
24. Тарнович О. Дитяча література в західних державах Європи / Олександр Тарнович // Рідна Школа. — 1934. — Ч. 2. — С. 43—44.
25. Тарнович О. Українська діточа бібліотека / Олександр Тарнович // Рідна Школа. — 1934. — Ч. 4—5. — С. 57—58.
26. Читаймо твори Івана Франка // Рідна Школа. — 1939. — Ч. 10. — С. 164—165.
27. Ясінчук Л. Діточі бібліотеки / Л. Ясінчук // Рідна Школа. — 1927. — Ч. 2. — С. 9—10.

Вадим Ковпак

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СПОРТИВНОЇ ПОДІЄВОСТІ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «ЖИТТЯ І ЗНАННЯ» (Львів, 1927—1939 рр.)

У статті досліджено особливості висвітлення на сторінках журналу «Життя і Знання» проблем культивування здорового способу життя, питань становлення і розвитку національної фізичної культури в Галичині, радянській Україні та світі, аспектів міжнародного спортивного життя.

Ключові слова: *преса, спортивна журналістика, національне тіловиховання, фізична культура, види спорту, здоровий спосіб життя.*

В статье исследованы особенности освещения на страницах журнала «Життя і Знання» проблем культивирования здорового образа жизни, вопросов становления и развития национальной физической культуры в Галичине, советской Украине и в мире, аспектов международной спортивной жизни.

Ключевые слова: *пресса, спортивная журналистика, национальное физическое воспитание, физическая культура, виды спорта, здоровый образ жизни.*

In the article it has been studied the features of illumination on the pages of the magazine «Zhyttia i Znannia» («Life and Knowledge») (Lviv, 1927—1939) of problems of cultivation of healthy method of life, questions of becoming and development of national physical culture in Galichina, soviet Ukraine and in the world, aspects of international sporting life.

Key words: *press, sporting journalism, national physical education, physical culture, types of sport, healthy way of life.*

У національному пресознавстві помітно поглиблюється предмет досліджень його історичного досвіду зусиллями вчених — авторів нових наукових праць, зокрема монографій, статей, присвячених вивченню періодики і журналістики за регіональними, географічними, проблемно-тематичними та іншими ознаками [1; 2; 4].

У зв'язку з цим виникає потреба комплексного аналізу регіональної міжвоєнної публіцистичної спадщини Галичини, як-от необхідність визначити основні тенденції творення спеціалізованої української журналістики — економічної, мистецької, спортивної тощо, дослідити характер змістового наповнення видань, виділити тематичні пріоритети та ін.

Завданнями цієї статті є дослідити:

- основні вектори уваги авторів місячника «Життя і Знання» (Львів, 1927—1939) до становлення і розвитку фізичної культури як глобального явища;
- тенденції фіксації проблем розвитку національного спортивного руху в Україні та за кордоном;
- особливості висвітлення міжнародної фізкультурної подієвості;
- аспекти і характер пресового акумулювання матеріалів про культивування окремих видів фізичної культури.

«Життя і Знання» — ілюстрований науково-популярний місячник, що видавався товариством «Просвіта», редагувався знаними фахівцями (М. Галушинським та І. Бриком, за деякими даними —

В. Сімовичем [3; 5]) та формувався — у проблемно-змістовому контексті — спільними зусиллями фахівців з багатьох галузей науки і практики. Редакційна політика видання і розгортання його тематичної структури дають підстави стверджувати, що нарівні з культурою, історією, наукою, педагогікою та іншими сферами надійним інформаційним приводом виступали спорт та тіловиховання.

Аналіз інформаційно-аналітичної та публіцистичної спадщини часопису «Життя і Знання» засвідчує, що його автори намагалися поступово і послідовно зацікавлювати український загал ідеями здорового способу життя, розкривати різні аспекти спортивної теорії і практики, презентувати широкий спектр напрямів фізичної культури, зосереджуючи увагу і на історії та становленні тієї чи іншої тіловиховної дисципліни, і на її реальному використанні на національному ґрунті. Посилити ефект сприйняття міг авторитет публіцистів, серед яких були відомі громадські діячі і журналісти, спортсмени і педагоги, науковці й організатори молодіжного руху — Е. Жарський, Ю. Кордюк, В. Королів-Старий, І. Крип'якевич, Ю. Крохмалюк, А. Ластовецький, М. Присташ, А. Річинський, М. Рудницький, Р. Сливка, О. Суховерська, Тарас і Петро Франки та ін.

На шпальтах журналу популяризувалося чимало видів спорту та напрямів фізкультурної діяльності — літніх і зимових, ігрових та інтелектуальних, командних та індивідуальних, серед яких — лижні перегони, стрибки з трампліна, ковзанярство, хокей, бокс, плавання, веслярство, велоспорт, гімнастика, туризм, авіаспорт, футбол, шахи, джіу-джитсу, городки, теніс, легка атлетика з її багатогранністю — метання списа, біг на різні дистанції, стрибки у висоту і довжину тощо.

Особливістю спортознавчих пресових студій було те, що чимало публікацій містили цікаві спогади про дотичні до теми моменти з життя автора чи його колег по цеху. Наприклад, В. Королів-Старий, роз'яснюючи читачам характерні особливості у грі в городки, повідомив про ініціативу українського громадського діяча, одного із засновників і фундаторів газети «Рада» (Київ, 1906—1914), Є. Чикаленка, зробити «мало не увесь склад співробітників» згаданого часопису адептами гри, зокрема під час спільних занять нею на літніх київських майданчиках у святкові та вихідні дні. Самого Є. Чикаленка публіцист назвав «одним з найліпших» гравців (Скрак-

лі. — 1930. — Ч. 12). Знаний спортсмен, науковець, популяризатор фізичного виховання Е. Жарський у своєму виступі про історію, суть і значення ковзанярства не оминув увагою свого дитинства на селі: обабіч населеного пункту пливла річка, що взимку перетворювалася на природну «совганку». «Їзда на підківках по дзеркальному плесі ріки — була якимсь жахом для наших батьків, а розкішшю для нас. Хоч при тому нераз карали нас, але — заказані овочі все краще смакують», — згадував журналіст (Совги. — 1931. — Ч. 5).

Підказуючи молоді та всім зацікавленим, як організувати заняття тим чи іншим різновидом тіловиховання, пресоаналітики не оминали відображення важливих питань, пов'язаних із розвитком українського спортивного руху (зокрема в Галичині), з його проблемами і перспективами. Однією з серйозних тогочасних проблем журналісти вважали досить низький рівень громадської підтримки фізичного виховання, особливо серед мешканців села, яке залишалося «геть по заду» міста з його поступово зростаючою мережею спортивних осередків (Франко П. Фізичне виховання на селі. — 1930. — Ч. 4). Констатовалася потреба переконати «наше село» засобами «свідомої доцільної пропаганди словом і ділом» у перевагах занять спортом, який здебільшого сприймався як «забавка», «примха» або «зайва витрата часу». Такими засобами П. Франко — один із популяризаторів фізичного виховання — уважав: запровадження у програму різноманітних масових заходів «всякого роду змагів»; пропагування здорового способу життя служителями Церкви, вчителями шкіл та «визначними, впливовими одиницями», що мали «якийнебудь звязок із селом»; поширення на селі профільної літератури; зацікавлення спортом відповідно до географічних, вікових, гендерних та інших чинників. У цьому контексті йшлося також про здійснення широкої фізкультурної медіапропаганди. На заваді був дефіцит уміщуваних в українській пресі т. зв. «спортових кутиків», до того ж редагованих, як зауважив П. Франко, «крайно недбало», із перенасиченням «чужих слів до справ, на які давно маємо власні вислови». виправити цей стан, зокрема підвищити читацьку потребу у спортивній інформації, публіцист пропонував так: «Може би змагові новинки вязати дотепно з новинками про вбивства по коршмах та весіллях, щоби наявно представляти користі змагів, а огиду та деморалізацію ширену коршмами та пянством».

Міркуючи про розвиток галицького тіловиховання, автори журналу намагалися активізувати інтерес реципієнтів до здорового способу життя аналізом і висвітленням діяльності відомих вітчизняних товариств, серед яких чільне місце займав «Пласт». На сторінки видання потрапляли не лише матеріали про масові заходи пластунів, їхні мандрівки й табори, а й статті, що розкривали аудиторії культивовані у «Пласті» цінності та риси характеру, які сприяють вихованню сильних духом і тілом громадян. Наприклад, А. Річинський, у статті «Серед лицарів грізних» (1930. — Ч. 9) нарахував з десяток характерних рис (плекання яких входило до пластової системи роботи з молоддю), необхідних для наслідування: цими рисами пластун виховувався як «совісний», «точний», ощадний, справедливий, чемний («братерський та приятельський»), урівноважений, «пожиточний» (приносить користь і собі, і оточуючим), дисциплінований, «пильний» (шукає нагоду для постійного навчання), «дбалий про красу оточення і свого поведіння», а також оптиміст. Розвивали пластову тему на шпальтах журналу й інші публіцисти, скажімо, Н. Козицька подала дуже цікаві відомості «З історії пласту на Україні» (1934. — Ч. 7/8).

Надійним інформаційним приводом для журналістів став 25-річний ювілей пластової організації. Е. Жарський у статті «Ювілей спортових організацій» (1936. — Ч. 9) нагадав читачам про особливості становлення і розвитку інституції, її значення для життя нації.

Редакція «Життя і Знання» регулярно вміщувала статті та замітки про діяльність інших національних фізкультурних об'єднань, зокрема про організовані ними масові заходи, метою яких було прищепити молоді та старшому поколінню інтерес до тіловиховання, а також консолідувати загаль навколо націєтворчих чинників. Висвітлювалися змагання та різнопланові урочистості, влаштовувані сокільськими, луговими й іншими осередками. Наприклад, Євмен Приступа у своєму огляді «Вересень — місяць змагів та руханкових свят» (1938. — Ч. 10) презентував читацтву подробиці проведених майже синхронно «сокільських спортових ігриш», змагань «робітничо-ремісничо-купецької» молоді (до програми міні-турніру входили легка атлетика, футбол тощо), а також масових заходів з нагоди посвяти Лугового прапора, за участю майже двох тисяч

луговиків, які під час свята мали можливість продемонструвати свої вміння у виконанні гімнастичних вправ.

1938 рік став неофіційним роком «Просвіти» — у зв'язку із 70-річчям цієї впливової національної культурно-просвітницької організації. Її важлива роль у житті українського загалу підкреслювалася тим, що свої привітання здійснювали, зокрема, спортсмени та представники низки фізкультурних інституцій. Як подарунок «просвітянам» влаштовувалося чимало змагань та різних масових тіловиховних акцій. Таким чином у поле зору спортивного репортера «Життя і Знання» потрапили події і факти неспортивного походження, тобто пов'язані з діяльністю товариства нефізкультурного спрямування. Наприклад, публіцисти зафіксували святкові змагання з низки спортивних дисциплін (літніх і зимових) — лижних перегонів, стрибків із трампліна, фехтування, футболу, баскетболу, велоспорту тощо (Жарський Е. Українські лещетарі — «Просвіті». — 1938. — Ч. 3; Його ж. Легкоатлети «Просвіті». — 1938. — Ч. 5; Сливка Р. Українські спортсменів «Просвіті». — 1938. — Ч. 7/8).

Автор однієї з названих заміток, Р. Сливка, залишив дуже примітний коментар, що підтверджував не випадковість такої щирої уваги спортивного загалу до просвітницької інституції, і загалом — надійність зв'язку між культурою фізичною і духовною, зв'язку, який для українства як недержавної нації набував виняткової ваги. Публіцист зауважив, що читальні «Просвіти» «виховували не лише зразкових громадян, але створювали перші спортові гуртки, які згодом станули підвалинами спортових товариств». Р. Сливка стверджував: якщо б не «Просвіта», «ми не мали б тепер ні власних тіловиховних організацій, ні численних рядів українських спортсменів». Зрозуміло, що частина тодішніх та сучасних істориків і спортознавців могла б вважати останню тезу публіциста до певної міри дискусійною, навіть не беручи до уваги ймовірну суб'єктивність автора «Життя і Знання» — як часопису, що видавався товариством «Просвіта». Разом із тим, на наше переконання, сам факт такої пильної уваги журналістів часопису до реальних згадуваних подій 1938 р. не залишає сумнівів щодо ролі «Просвіти» у житті нації, а значить — і її фізкультурної складової.

Автори часопису «Життя і Знання» зосереджували увагу на національних фізкультурних актуаліях не лише Галичини, а й інших

етнічних українських територій, демонструючи комплексний підхід та тяжіння до рецепції спорту в усеукраїнському масштабі. Наприклад, читацьку аудиторію інформували про фізкультурне життя на Буковині: 1936 р. одному з найвпливовіших спортивних товариств «Довбуш» виповнювалося 15 років, що детермінувало появу фахової статті, присвяченої становленню і розвитку організації (15-ліття українського спортивного клубу «Довбуш» у Чернівцях. — 1936. — Ч. 4).

Вектори журналістської уваги сягали й далі — «по той бік Збруча», проблем і перспектив національної фізичної культури, що розвивалася на українських територіях, які перебували під юрисдикцією СРСР. Зауваживши відмінності (державна і партійна підтримка й контроль тощо) у тіловиховному поступі регіонів радянської України з одного боку, та Галичини — з іншого, журналісти наголосили на масовості фізкультури в УРСР («700. 000 руховиків і змагунів обох полів»), її достатньо широкому розповсюдженні (це втілювалося у культивуванні багатьох видів спорту — легкої атлетики, лижних перегонів, водних дисциплін, стрільби, тенісу, футболу тощо), на існуванні своєрідного інституту перевірки фізкультурних знань та вмінь — т. зв. Спартакіад, щорічно проваджуваних всенародних змагань (Франко Т. Руханка і спорт на радянській Україні. — 1928. — Ч. 5). Підкреслювалася й організація спортивної пропаганди засобами ЗМІ: скажімо, від 1922 р. у Харкові виходив багатолістрований фаховий «Вісник фізичної культури», що наприкінці 1920-х рр. став чи не найвпливовішим спортивним періодичним органом у СРСР.

У цитованих публікаціях Т. Франка об'єктивно констатовалося, що чимала кількість спортивних результатів УРСР, наприклад у легкій атлетиці, «вищі від наших (від галицьких. — В. К.)». Це пояснювалося і цілком зрозумілими (відсутність «добрих» тренерів, слабка матеріальна база), і «суб'єктивними» причинами: «наші легкоатлети вправляють нераціонально, недбало і за коротко» («Руханка і спорт на радянській Україні»). Простежувалося також намагання публіцистів об'єднати українців якщо не під державним (з огляду на тодішні політичні обставини), то хоча б під спортивним прапором (на рівні проваджуваних у Львові, Києві, Харкові загальнонаціональних змагань), що створило б непогані передумови для обміну досвідом, покращання результатів, зрештою, для підтримки

комунікації українців з різних регіонів. З іншого боку, і публіцисти, і читачі усвідомлювали «надійність» перешкод у реалізації зв'язку з радянськими українцями. Це ілюструють хоча б фрагментарні відомості про закордонні спортивні змагання футбольного клубу «Металіст України» — одного з найсильніших у тогочасній Східній Європі: під час переїзду радянських футболістів до Німеччини через Польщу керівництво спортивного товариства «Україна» (Львів) намагалося «стягнути Харків'ян до Львова» (йшлося про наміри організувати спортивний двобій), але «це не вдалося» («Руханка і спорт на радянській Україні»).

На шпальтах видання акцентувалися не лише актуальні питання у поступі національного спортивного руху, окремі аспекти його становлення (на прикладі публікації розширених історичних довідок про діяльність тієї чи іншої гімнастично-спортивної організації), а й матеріали про історію вітчизняної фізкультури як глобального і комплексного явища, що своїм корінням сягало, побіч деяких етапів новітньої історії (початок ХХ ст.), «сивої» давнини, принаймні періоду середньовіччя. Доказом цьому слугували підготовлені на ґрунтовно опрацьованій джерельній базі матеріали авторства відомого українського історика І. Крип'якевича, який у статті «З історії давнього українського спорту» (1934. — Ч. 4) аргументовано переконував у існуванні фізкультурних традицій, що проявлялися принаймні у восьми своєрідних іпостасях (різновидах) спортивної діяльності, культивованих значно раніше: «Спортові змагання» (сюди історик відніс різноманітні масові заходи — т. зв. «ігрища»), «дужаня» (боротьба), бокс, «кид ратищем» (метання списа), шерм (фехтування; у цьому випадку йшлося про «борню мечами»), стрільба з лука, «лещетарство» (лижні перегони), «совгарство» (ковзанярство) тощо. У цій статті, крім значного фактологічного матеріалу «по суті», І. Крип'якевич умістив рефлексії щодо якості друкованих на сторінках української преси ідентичних за проблематикою оглядів (присвячених історії спорту), вказавши на «дуже загальний характер» таких публікацій, на їхнє перенасичення «здогадками», натомість на малу кількість «докладних і ясних указок», натякаючи таким чином на вузьку джерельну базу фахових оглядів.

З особливим пієтетом репортери повідомляли про відомих українських спортсменів, зокрема про їхні успіхи на міжнародній арені.

З огляду на тодішні політичні обставини ці досягнення вважалися успіхами тієї держави, під прапорами якої був змушений виступати спортсмен. Наприклад, ішлося про одного з найсильніших борців світу, багаторазового переможця міжнародних чемпіонатів, етнічного українця О. Гаркавенка, що походив із Катеринославщини (1892 р. н.), з давнього козацького роду (його предки мешкали на Кубані) (Мистець світа Олександр Гаркавенко. — 1934. — Ч. 5). На шпальтах часопису лейтмотивом проходила думка про те, що існувала можливість хоча б у такий спосіб «нагадати» світовій спільноті про українську націю. З іншого боку, у виступах журналістів відчувався жаль з того приводу, що на міжнародних форумах, наприклад на літній Олімпіаді 1936 р. у Берліні, вітчизняні спортсмени брали участь «не як українці, а як — американці, латиші чи румуни», — з огляду на регламент змагань, що «визнає» представників держав чи автономних утворень, але не представників націй (Жарський Е. Кінець і висліді 11. Олімпійських ігрищ у Берліні. — 1936. — Ч. 10).

Увага авторів часопису була прикута і до міжнародного спорту — фізичної культури в окремих державах, всесвітніх та європейських змагань, відомих персон тощо. Особливістю більшості публікацій такого спрямування виступало бажання їхніх творців (публіцистів) стимулювати український загал до позитивних зрушень у спортивній царині, активізувати молодь до культивування здорового способу життя, нагадати про серйозний потенціал нації, що заслуговує, здатен і врешті-решт зможе — у перспективі — проявити себе на світовій спортивній арені. Наприклад, висвітлюючи та аналізуючи результати літніх Олімпійських ігор у Німеччині, Е. Жарський зацентрував важливість реалізації тоді ще мрії щодо створення національного олімпійського комітету України, що зміг би опікуватися інтересами вітчизняних спортсменів, захищаючи їхні права перед світовою спільнотою (ХІ. Олімпійські ігрища. — 1936. — Ч. 2). Схожі інтонації мало і напівриторичне запитання: «А коли Україна виступить на світових змаганнях у гаківці?», що пролунало у замітці про запланований на 1933 р. чемпіонат світу з хокею у Празі (Мистецтво світа в гаківці. — 1933. — Ч. 1). Позначена педагогічною тональністю, а також наповнена придатними для використання ідеями стаття М. Рудницького «Спортівці та джентелмени» (1929. — Ч. 9; опублікована в рамках масштабного

циклу «З англійських звичаїв»), в якій автор повідомляв, що спорт у Великобританії був «чимсь більше, як гігієною необхідною для людей, що живуть у такому кліматі, і чимсь менше, як професією», вчив громадян дисципліні, солідарності, джентельменству, виступаючи важливою соціальною ознакою, своєрідним лакмусом у соціумі.

Відоображаючи тенденції міжнародного спортивного розвитку, публіцисти намагалися представити читачеві інваріантність, враховуючи і географічну панораму (йшлося не лише про країни Старого світу, а й, наприклад, про Далекий Схід), і власне різноманітність спортивних уподобань людства. Наприклад, задовольнялися інформаційні потреби adeptів не лише спортивних ігор, а й гімнастики (у статті «Творець сучасної руханки» (1939. — Ч. 5) Е. Жарський розкрив багато цікавих фактів життя і діяльності одного з подвижників гімнастичного руху — П. Лінга), публікувалися матеріали про маловідомі види спорту, розвинуті в Японії (Жарський Е. Дзюнджітсу. Мистецтво самооборони. — 1931. — Ч. 10/11; Його ж. Змагання зперед 2000 років [про сумо]. — 1935. — Ч. 2).

Підсумовуючи зміст статті, варто виокремити низку тез:

1) публіцисти «Життя і Знання» зосереджували свою увагу на всьому комплексі спортивних проблем і подій, відкриваючи рецепіентам різні можливості для реалізації ідей здорового способу життя, утілення на практиці принципів систематичних і різнопланових занять фізичною культурою у домашніх умовах, місті та на селі;

2) на шпальтах видання акцентувалися актуальні питання не лише галицького тіловиховання, а національного спорту в усеукраїнському масштабі (Буковина, регіони УРСР; українці на міжнародній арені), а також аспекти історії, становлення і розвитку міжнародного спорту;

3) характерною ознакою спортознавчих студій місячника була наявність у публікаціях своєрідних сигналів для української спільноти, що мали стимулювати культивування спорту для забезпечення і підтримки здоров'я, а також для сприяння національному поступу.

1. *Дроздовська О.* Українські часописи повітових міст Галичини (1865—1939 рр.) : іст.-бібліогр. дослідж. / Олесь Дроздовська. — Львів, 2001. — 364 с.
2. *Кость С. А.* Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст. (Структура. Частина друга) / С. А. Кость. — Львів, 2002. — 216 с.

3. *Огар Е.* «Життя і знання» у політичному і культурному контексті Галичини першої третини ХХ ст. / Е. Огар // Книга в соціокультурному просторі (досвід книговидання ХІХ—ХХ ст. і сучасні проблеми) : доп. і повідомл. Міжнар. наук. конф. — Львів, 1995. — С. 53—55.
4. *Сніцарчук Л. В.* Українська преса Галичини (1919—1939 рр.) і журналістикознавчий дискурс : монографія / Лідія Сніцарчук. — Львів, 2009. — 416 с.
5. *Трегуб М. М.* Архівні матеріали (1931—1939 рр.) редакції часопису «Життя і знання» у відділі рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України / М. М. Трегуб // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27—28 листоп. 1998 р. — Львів, 1999. — С. 148—153.

Уляна Мовна

ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПАСІЧНИЦЬКОГО КООПЕРАТИВУ «РІЙ»

(ЛЬВІВ; ХОЛМ, 1926—1944 рр.)

(За матеріалами періодики)

У статті досліджується одна з маловідомих сторінок історії західноукраїнських земель — становлення української пасічницької кооперації. Її першою ластівкою стало організоване 1926 р. у Львові Є. Архипенком крайове пасічницьке об'єднання «Рій». У центрі уваги — вузлові моменти розвитку, а також два періоди (львівський та холмський) існування кооперативу.

Ключові слова: український пасічницький кооператив «Рій», історія, промислове пасічництво, збут меду, Львів, Холм, західноукраїнські землі.

В статье исследуется одна из малоизвестных страниц истории западноукраинских земель — становление украинской пчеловодческой кооперации. Ее первой ласточкой стало организованное 1926 г. во Львове Е. Архипенко краевое пчеловодческое объединение «Рий». В центре внимания — узловые моменты развития, а также два периода (львовский и холмский) существования кооператива.

Ключевые слова: украинский пчеловодческий кооператив «Рий» («Рой»), история, промышленное пчеловодство, сбыт меда, Львов, Холм, западноукраинские земли.